

סקירה על בריאות העדר בנהלל

בתקופת אוקטובר 1951—אוקטובר 1952

היתה קשה ביותר בחדשים אוקטובר—דצמבר 1951; גם הפרים חלו במחלה זו. סימני המחלה — הפרה צולעת על רגל וכמעט אינה אוכלת. תוצאות המחלה — ירידה בתנובת החלב וגם קשיים בהתעברות. כמעט כל הפרות הבריו, פרט לשלוש, שנפגעו בשיתוק והוצאו לשחיטה.

התעברות.

לרגל חולי הפרים ב"מחלת שלשת הימים" היה השימוש בפרים "בן-נוגה", ו"גלית" ללא תוצאות חיוביות. כאשר עמדו על תופעה שלילית זאת, כעבור זמן רב, חסלו אותם. כן נגרמו הפרעות בהתעברות לרגל חוסר זרחן (קמח עצמות) במנת המזון. הפרעות אלה מתבטאות בחוסר התייחסות. בזמן הבדיקת קות נמצאו אצל פרות אלה השחלות מנוונות. מסיבת העקרות הוצאו 16 פרות (ביניהן שתי מבכירות אמריקניות); ורק ברפתות שמטפחים לים בבקר כראוי, יש להניח שקיימת שם רורבה מהימים "הטובים" — לא נפגעו הפרות בצורה כה קשה. האמצעי העיקרי להטבת מצב ההתעברות — המרעה הטבעי. ואמנם, נוסף לריות הבא מהמרעה ע"י חסכון במזון מהמשק, מועיל המרעה גם להתפתחות נורמלית ויפה של בני הבקר ומשפיע על ההתעברות של הפרות.

למען מנוע מחלות מדבקות בעדר נעשו זריקות נגד הפלה מדבקת ונגד אנפלומה. ואחרי שהעדר נוקה גם ממחלת השחפת, לא גרם המרעה הטבעי להפסדים ע"י מחלות מדבקות. ורק מקרה מות של פרה אחת (נפלה לבור) היה אגב הליכה למרעה. בטוחני כי השנה יוסיפו לשלוח את העדר למרעה. במשקים אחדים השתמשו גם במרעה זרוע

תקופת הסקירה היתה קשה. ושתי סיבות לכך: גורמים חיצוניים וגורמים פנימיים. הגורם החיצוני — חוסר מזון מרוכז בכמות ובאיכות הדרושות; ולכן היתה ירידה גדולה בתנובת העדר ונגרמו הפסדים גדולים. והגורם הפנימי — הטיפול הרשמי של החברים בבקר.

"גוף זר"

אם בסקירתי על השנה שעברה יכולתי לציין בשמחה רק שני מקרים של חיסול פרות בגלל "גוף זר", עלי להודיע בצער כי השנה היו מקרים כאלה — 16.

אמנם אין משתמשים כעת בחוטי ברזל לקשירת החבילות של שחת וקש, שהם היו לפנים הגורמים העיקריים ל"גוף זר", אבל לעומת זאת בא הפגע הזה בשפע במזון המריר. כן המתקבל באניות מחר"ל, ואין החברים בורקים את האוכל בשעת הגשתו לבקר. ואפילו אחרי שסודר "מגנט" במערבל המכין את התערובת לבקר ולעופות אין הוא מרחיק במאה אחוזים את חתיכות המתכת (מסמרים, חוטי ברזל וכדומה) מתוך התערובת.

על החברים איפוא לדייק ולבדוק את האוכל ולהקפיד על ניקוי האבוסים יפה לפני הגשת האוכל; היו מקרים שהפרות לא בלעו את גרוטות המתכת והן נשארו באבוס. אולם הן עלולות להיבלע על ידי הפרות עם המזון החדש המכסה אותן.

בראות החברים סימנים של סבל בגלל "גוף זר" — הפרה נאנחת — עליהם להעמיד את הפרה תיכף על "גשר".

מחלת שלושת הימים.

התקפה חזקה של "מחלת שלושת הימים" גרמה לתחלואה של 80% מהעדר. המחלה

של יתר הבקר עם הפרה שהפילה ועם המקום שזוהם על ידי ההפלה.

בסיכום: הוצאו פרות בגלל: „גוף זר” — 16, עקרות — 16, הרעלה — 5 פרות וארבע עגלות, „מחלת שלושת הימים” — 3, מחלות עטין — 2, שבר — 2, התנפחות הכרס — 2 ודלקת קרום הבטן עם הפלה — 1. בס”ה — 51 גלגולות.

ולבסוף — הערות אחדות:

א. שואלים, היש צורך להחזיק רפת גדולה כזו בנהלל? — לדעתי — כן. אולם יש להיזהר במה שגרא כי הפרה היא רנטבילית רק במקרה שמניבה 5000 ליטר חלב. דעה זו בטעות יסודה. פרה בריאה ונורמלית, כשהיא נותנת 4000 ליטר, ואינה מפוטמת על ידי מזון מרוכז, היא רנטבילית יותר. התוספת של האלף החמישי, הבאה מפיטום יתר, גורמת לניצול הפרה וניוונוה.

ב. על הביטוח הפנימי.

כשהמקנה היה מבוטח ב„החקלאית” בל-בד, בלי ביטוח פנימי, ידעו החברים כי באגוד דה הדיא יש תקנות קבועות, שעל-פיהן היא משלמת פיצויים; ואם במשק החבר היתה פרה שלא כדאי היה להחזיקה, אולם האגודה לא היתה חייבת לשלם פיצויים במקרה של חיסול, היה החבר עושה היטב את חשבונו ואף היה מוציא פרה כזו ממשקו, ועל אחרי-כך תו הוא בלבד. מה שאין-כן היום, כאשר הביטוח הוא ע”י „ענוה”; במקרים כאלה החבר „לוחץ” על הרופא כי יעזור לו להיפטר מהפרה, ימליץ לפני „ענוה” וכו’. לדעתי (וכך גם הצעתי ל„ענוה”), צריכה „ענוה” להשתתף במקרים כאלה בסכום מסוים למען הקל על החברים לשאת בהפסדים הנגרמים להם על ידי החזקת פרות לא רנטביליות.

ד-ר ש. לנדסהוט

במגרשים. וכידוע יש לשלם „שכר-לימוד”... דרושה השגחה שהבקר לא יאכל יותר מדי במרעה. באין השגחה זו — קרו מקרים של התנפחות הכרס וגם הרעלות מצמחי רעל. ברוב המקרים מוגשת העזרה הרפואית באי-חור זמן קצת, ורצוי להשתמש בטרזקר תיכף לאחר שרואים את ההתנפחות (הטרזקר נמצא בידי י. ג. המטפל בפרים).

הרעלות.

בפברואר 1952 חלו במשך זמן קצר במשק אחד 7 פרות, מהן נצלו שתיים על ידי הרופא ויתרן מתו.

יש שלושה גורמי הרעלה: 1. רעל כימי, 2. רעל מצמחים, 3. הרעלה ממזון מקולקל. את שני הגורמים הראשונים יכולים לגלות על ידי בדיקה במעבדה, מה שאין-כן ביחס לגורם השלישי.

במקרה הנ”ל נשלח חומר לבדיקה לשתי מעבדות והתוצאות היו שליליות לגבי שני הגורמים הראשונים. יש איפוא להניח, כי הגורם השלישי פעל במקרים אלה.

מחלות העטין, שהיוו פעם בעיה קשה בנהלל, ירדו באחוזים גדולים הודות לחמרים הטובים והיעילים שיש לנו לשם טיפול במחלות אלה. רק 2 פרות היו מוכרחים להוציא בגלל מחלות עטין.

הפרעות שונות בבריאות הבקר.

1. מחלות העגלות הקטנות. לדעתי גורמי המחלות אלה החברים עצמם בהגישם לעגל. חלב שהספיק להתקרר או שנותנים להזן מנוגדושה ביותר.

2. היה מספר ניכר של הפלות מקריות (לא הפלה מדבקה). יש להקפיד על משלוח הנפל לבדיקה. וחשוב יותר — למנוע מגע